

Фикҳ дарслари (232-дарс) Кимга намоз фарз бўлса уни вақтида адо этиши лозим

19:00 / 25.05.2023 2659

نَبِيٌّ بِي تَرْتِلًا ضُرْفُ
رْتَوْلًا وَهَسْمَخْلًا ضُورْفُلًا
إِلَّا، اَهُضْعَبْ وَأَاهْلُكَ، أَتِيءُ أَف
وَأَيَسَنَنْ وَأُتْقَوْلًا قِاضِ إِذَا
تَسْتَتَأْف

Беш фарз ва витр орасида уларнинг ҳаммаси ёки баъзиси ўтиб кетганда тартибга риоя қилиш фарздир. Илло, вақт тор бўлиб қолса ёки унутса, ёхуд олтитадан зиёда бўлса, бундан мустасно.

Амр ила фарз ва вожиб бўлган нарсанинг айна ўзини вақтида бажариш «адо» дейилади.

Фарз ва вожиб нарсани вақтидан кейин бажариш «қазо» дейилади.

Дин ва ақлнинг тақозосига биноан, мусулмон банда намозни ўз вақтида адо этиши лозимдир. Намозни узрсиз вақтида адо этмаслик катта гуноҳдир. Бу гуноҳни қазони ўқиш билан ювиб бўлмайди, балки тавба ҳам қилиш керак.

Ким намозни шаръий узр ила кечга қолдирса, гуноҳ эмас. Бундай шаръий узрнинг бири душман хавфи бўлса, бошқаси доянинг туғилаётган боланинг ҳалок бўлишидан қўрқишидир.

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Хандақ уруши куни намозни орқага сурганлар.

هُلِّلَا يَضَرُّ دُعُوسَمِ نُبَا نَع
نِي كِرْشُمُ لَانَا لِقَاقُ، هُنَع
يَلَصَّ هَلِّلَا لُوسَرَّ اُولَعَّش
عَبْرَا نَع مَلَسَوِ هِيَلَعُ هَلِّلَا
يَتَحَّ، قَدْ نَخَلَا مَوِيَّتَا اُولَص
هُلِّلَا عَاشَا مَلِيْلَا نَمَبَهَذ
مَاقَا مُثَّ، نَذَّافَا لَابَرَمَّاف
مَاقَا مُثَّ، رَهْظَلَا يَلَصَف
مَاقَا مُثَّ، رَصَعَلَا يَلَصَف

مَاقَا مُثَ ، بِرَعْمَلَا يَلَصَفَ
هُوَ رَءَا شَعْلَا يَلَصَفَ
يُيَأْسُنْ لَأَوْ دَمَحْ أَوْ يَذْمُرْتَلَا

Ибн Масъуд розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Хандақ куни мушриклар Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламни тўрт намоздан машғул қилишди. Ҳаттоки кечанинг Аллоҳ хоҳлаганичаси ўтди. Бас, у зот Билолга амр қилдилар. У азон айтди. Кейин иқома айтди, шунда пешинни ўқидилар. Кейин яна иқома айтди, асрни ўқидилар. Кейин яна иқома айтди, шомни ўқидилар. Кейин яна иқома айтди, хуфтонни ўқидилар».

Имом Термизий, Аҳмад ва Насоий ривоят қилишган.

Ухлаб қолиб ёки унутиб намозни ўтказиб юборган одам гуноҳкор бўлмайди.

هُلَلَا يَضَرَّ دَاتَقِ يَبَأُ نَع
يَبْنَلَلْ أَوْ رَكَذَ لَأَقِ ، هُنَع
مَلَسَوِ هَيْلَعُ هَلَلَا يَلَصَفَ
لَأَقَفِ ، أَلَصَلَا نَعُ مُمُونِ
مُونَلَا يَفَسِيْلُهُ نَأِ
طِيْرَفَتَلَا أَمْنَأِ ، طِيْرَفَات

يَسَنَ إِذَا فِ، ظَقِي لَ ا ي ف
أَهْنَعَمَ ا نْ وَأَهْ ا لَ صْ مُ كُ دَحَ ا
هَ ا وِر . «أَهَرَ كَ ذ إِ ا هَ لَ صُ ي لَ ف
يُ ا سَ نَ لَ ا وُ ي ذِمَّ رَ تَ لَ ا

Абу Қатода розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга намоздан ухлаб
қолишларини зикр қилишди. Шунда у зот:

«Ухлаб қолиш камчилик эмас. Камчилик уйғоқликда бўлади. Агар
бирортангиз намоздан ухлаб ёки ғофил қолса, уни эслаган заҳоти
ўқиб олсин», дедилар».

Имом Насоий ва Термизий ривоят қилишган.

Банда ўз зиммасидаги амални адо ёки қазо қилмагунича мазкур амал
унинг зиммасидан тушмай, қарз бўлиб тураверади.

هَلَلَا يَضَرُّ سَابَعِ نُبَا نَع
يَلَا لُجَرَ اَج : لَ ا قَ ا مْ هَ نَع
هَ يَلَعُ هَلَلَا يَلَّ صُ ي بَّ نَ لَ ا
لُ وُ سَرَ ا ي : لَ ا قَ فَ مَّ لَ سَ و
أَهْ يَلَعُ وُ تَتَّ ا مَّ يُّ مَّ ا نَ ا ، هَلَلَا

هَلْ لَاحُ نِي دَفْ لَاقُ، مَعَنَ لَاقُ
هَؤُورُ. يَضُقِي نَاقِحًا
يُرَاخُبُ لَاحُ

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Бир киши Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларига келиб:

«Эй Аллоҳнинг Расули, онам вафот этди, унинг зиммасида бир ой рўза бор эди, унинг номидан қазосини тутайинми?» деди. У зот: «Ҳа. Аллоҳнинг қарзи тўланишга ҳақлироқдир», дедилар».

Имом Бухорий ривоят қилган.

Кимга намоз фарз бўлса-ю уни вақтида адо этмаса, қазосини ўқиши лозим бўлади. У намозни қасддан тарк қилиш ила гуноҳкор бўлади, аммо қазосини ўқиш лозимдир.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.